

Eerlijk werk door uitzendbureaus 2016

Inspecties in de uitzendbranche en bij bedrijven die uitzendkrachten inhuren

Algemeen

De Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) is de toezichthouder op het terrein van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Zij werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen. Op basis van risico- en omgevingsanalyses zet zij toezicht en opsporing in waar de meest hardnekkige problemen voorkomen en waar de kans op effect groot is.

De uitzendbranche

De uitzendsector is van groot belang voor de Nederlandse economie en arbeidsmarkt. Jaarlijks zijn er ongeveer 770.000 uitzendkrachten aan de slag¹. Een groot deel van de markt (omzetgerelateerd) is aangesloten bij brancheorganisaties, zoals de ABU en NBBU en is in het bezit van het keurmerk van de Stichting Normering Arbeid (SNA).

In Nederland zijn ongeveer 12.000 bedrijven ingeschreven bij de Kamer van Koophandel (KvK) als uitzendbureau. Hiertoe behoren ook uitleenbureaus en payrollbedrijven. De Inspectie betreft ook de bedrijven die onder de categorie 'dienstverlening voor de akker- en tuinbouw' vallen in haar aanpak. In zijn totaliteit komt dit neer op ongeveer 22.000 bedrijven (zie tabel 1).

Tabel 1 Aantal ondernemingen sector Arbeidsbemiddeling, uitzendbureaus en personeelsbeheer naar branche, 2011-2015

Aantal ondernemingen	2011	2013	2015
Arbeidsbemiddelingsbureaus (781)	5.425	5.520	5.795
Uitzendbureaus (78201)	3.795	3.810	3.595
Uitleenbureaus (78202)	2.295	2.330	2.350
Banenpools (78203)	80	65	80
Payrollondernemingen (783)	75	165	215
Dienstverlening akker- en tuinbouw (0161)	9.170	9.450	9.710
Totaal	20.840	21.340	21.745

Bron: CBS

Naast deze ingeschreven bedrijven zijn er ook bedrijven die als nevenactiviteit het ter beschikking stellen van arbeidskrachten hebben, of die niet als zodanig geregistreerd staan bij de KvK. Gezien de registratieplicht (Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs) worden signalen en meldingen over niet-geregistreerde bedrijven ook door de Inspectie SZW onderzocht. Tevens wordt informatie van andere diensten benut om een beter beeld te krijgen van de sector. Op basis van deze informatie

schat de Inspectie het totaal op 43.000 bedrijven die actief zijn in de uitzendbranche. Daarbij dient te worden aangetekend dat veel van deze bedrijven veelal klein van omvang zijn, het soms om nevenactiviteiten van een bedrijf gaat en een groot verloop kennen (opheffing, liquidatie, faillissementen, etc.).

Risico's

Hoewel het merendeel van de branche zich houdt aan de wet- en regelgeving, zijn er ook uitzendbureaus die zich bezighouden met allerhande malafide praktijken. Om zichzelf te verrijken, overtreden deze ondernemers moedwillig de wet. Bedrijven die arbeidskrachten inhuren bij malafide uitzenders kunnen zo op oneerlijke wijze goedkoper produceren en concurreren.

De sector kent malafide uitzendbureaus die zich schuldig maken aan illegale tewerkstelling, te lange werktijden, onderbetaling, gefingeerde dienstverbanden, arbeidsuitbuiting en belastingontduiking. Deze praktijken brengen de samenleving financiële schade toe, kunnen leiden tot uitbuiting van afhankelijke werknemers en beperken de kansen van werkzoekenden op een baan in Nederland. Dit verstoort de werking van de arbeidsmarkt en het brengt schade toe aan het imago van de uitzendbranche.

Aanpak

De Inspectie SZW heeft een meerjarig programma voor de aanpak van problemen in de uitzendbranche. Het inspectieproject Uitzendbureaus maakt onderdeel uit van deze aanpak. Daarnaast heeft de Inspectie sinds 2012 een interventieteam Aanpak Malafide Uitzendbureaus (AMU). Om het aantal malafide uitzendbureaus verder terug te dringen, werkt de Inspectie daarin samen met UWV, de Belastingdienst, gemeenten en politie.

Positieve aanpassing van gedrag

De Inspectie SZW constateerde bij een bedrijf meerdere overtredingen van de Arbeidstijdenwet. Het hoofdkantoor van dit bedrijf heeft hierna intern actie ondernomen en een brief gestuurd naar alle vestigingen. In de brief stond duidelijk aangegeven op welke punten de Inspectie SZW overtredingen had geconstateerd en hoe de wetgeving in elkaar zit. De werkgever wees de vestigingen op de financiële gevolgen van de overtredingen en onderstreepte daarbij het belang van goed werkgeverschap.

¹ Bron: ABU Uitzendmonitor (cijfers 2015)

De Inspectie SZW werkt risicogericht. Dit betekent dat de Inspectie haar capaciteit inzet in die sectoren waar het risico op niet naleving het grootst is. En ook binnen deze sectoren wordt een nadere analyse gemaakt. Voor de uitzendbranche is ook een risicoanalyse gemaakt. Op basis van diverse criteria komen we tot een selectie van te controleren uitzendbureaus.

Ook wordt samengewerkt met private partijen als de brancheorganisaties ABU en NBBU en private handhaver Stichting Naleving CAO voor Uitzendkrachten (SNCU), alsmede met de SNA. In dat kader wordt kennis over de aanpak gedeeld, maar vindt ook gegevensuitwisseling plaats binnen de geldende juridische kaders.

Via nalevingscommunicatie en voorlichting stimuleert de Inspectie SZW uitzendbureaus en bedrijven die uitzendkrachten inhuren (inleners) om maatregelen te nemen en risico's te beperken.

Inspectiepunten 2016

De Inspectie SZW controleert uitzendbureaus op de naleving van de Wet arbeid vreemdelingen (Wav), de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag (WML), de Arbeidstijdenwet (ATW) en de Wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs (Waadi).

Dit houdt in dat inspecteurs bij werkgevers controleren of zij over de vereiste tewerkstellingsvergunningen beschikken voor het laten werken van buitenlandse werknemers. In het geval er sprake is van een gecombineerde vergunning voor verblijf en arbeid controleren ze bij de werkgever of de werknemer of ze hierover beschikken. De identiteitsdocumenten van de werknemers zijn bekeken om te bepalen of/zij een vreemdeling in de zin van de Wav zijn. De inspecteurs hebben het document (of de kopie ervan) op echtheid en geldigheidsduur gecontroleerd.

Daarnaast is gecontroleerd of aan de werknemers die aan het werk waren het minimumloon werd betaald, alsmede dat zij hun vakantiebijslag kregen. Ook is er gekeken of er sprake was van girale betaling. Tevens werd gecontroleerd of het uitzendbureau geregistreerd staat bij de Kamer van Koophandel (KvK), conform de Waadi. Ieder bedrijf dat (structureel of incidenteel) arbeidskrachten ter beschikking stelt, moet dit namelijk registreren in het Handelsregister van de KvK.

Tot slot is bij inleners gecontroleerd op de arbeids- en rusttijden van werknemers en op de aanwezigheid van een arbeidstijdenregistratie.

Vermoedens van strafbare feiten zijn doorgezet naar de opsporingsdienst ten behoeve van opsporingsonderzoeken (o.a. arbeidsuitbuiting, valsheid in geschrifte).

Indien de inspecteur tijdens het onderzoek het vermoeden heeft van een zware of ernstige overtreding van de Arbo-wet, geeft hij een signaal af en wordt een arbo-inspecteur betrokken bij het onderzoek naar het uitzendbureau.

Publiek-private samenwerking

De SNA heeft in 2016 de namen van 465 uitgeschreven bedrijven uit het SNA-register doorgegeven aan de Inspectie SZW en de Belastingdienst. Dit dient als input voor de gezamenlijke risicoanalyse van de Inspectie SZW en de Belastingdienst. Naast deze bulkmelding ontving de Inspectie ook 6 incidentele meldingen van de SNA. Vaak betrof het uitzendbureaus die niet aan de norm voldoen, deze fouten niet herstellen en waar SNA vermoedens heeft van misstanden waar de Inspectie op toeziet. Deze meldingen hebben in veel gevallen geleid tot onderzoek door de Inspectie SZW.

Ook de Poolse Arbeidsinspectie krijgt periodiek inzicht in de namen van uitzendbureaus die uitgeschreven zijn uit het SNA-register en die in Polen zijn gevestigd. Dit heeft geleid tot een onderzoek van de Poolse inspectie naar een aantal van deze bedrijven die niet meer aan de norm voldeden. Een uitzendbureau is beboet vanwege het niet voldoen aan de juiste beloning in Polen.

De samenwerking met de Inspectie SZW helpt de SNA om te controleren of bedrijven terecht het SNA-keurmerk voeren. SNA krijgt informatie over bedrijven die door de Inspectie beboet zijn. Op basis van deze informatie kan de SNA gericht de boetebeschikkingen en -rapporten op laten vragen bij deze bedrijven en nader onderzoek laten doen om vast stellen of deze bedrijven nog voldoen aan het SNA-keurmerk.

In 2016 is van 34 unieke gecertificeerde ondernemingen informatie over een opgelegde boetebeschikking ontvangen. De inspectie-instellingen hebben door de informatie-uitwisseling een completer beeld van de te inspecteren ondernemingen gekregen.

De samenwerking met de SNA helpt het gezamenlijke zicht op het georganiseerde deel van de arbeidsmarkt te vergroten.

In 2016 heeft de Inspectie SZW in samenwerking met SNCU, ABU en NBBU een bijeenkomst georganiseerd over een malafiditeits-aanpak in de uitzendbranche. Daarbij is gesproken met diverse vertegenwoordigers van uitzendbureaus over handhavingsperikelen, oneerlijke concurrentie en problemen rondom de inlenersbeloning. Op deze manier is over en weer een beter beeld verkregen van de problematiek, zoals ervaren door de uitzendbureaus zelf en ook beter toegelicht wat de verschillende handhavingsorganisaties doen. Deze ervaringen zijn van belang om tot een gerichtere aanpak te komen.

Internationale samenwerking

Binnen de Europese Unie is veel aandacht voor uitwisseling tussen de arbeidsinspecties van de verschillende lidstaten. De Inspectie SZW heeft diverse grensoverschrijdende onderzoeken lopen. In 2016 zijn inspecteurs van het programma Uitzendbureaus op bezoek geweest in Polen om samen met de Poolse arbeidsinspectie onderzoeksinformatie te verzamelen.

Verder hebben Belgische inspecteurs meegelopen met onze inspecteurs om meer inzicht te krijgen in onze werkwijze. Ook is een gezamenlijk onderzoek opgestart. De samenwerking met de Belgische en de Poolse inspecteurs wordt als zeer waardevol ervaren. Er is meer kennis over elkaars bevoegdheden en hierdoor wordt beter, maar ook sneller informatie opgevraagd en uitgewisseld. Daarnaast wordt ook de grensoverschrijdende problematiek beter inzichtelijk gemaakt en aangepakt.

Communicatie

De Inspectie SZW heeft in 2016 een nieuwe zelfinspectie over 'eerlijk werken' gelanceerd. Dit is een digitale 'tool' waarmee werkgevers en opdrachtgevers eenvoudig kunnen checken aan welke regels zij moeten voldoen. Voor de zaken die zij nog niet op orde hebben, krijgen zij actiepunten. De tool is actief onder de aandacht gebracht in de branche. Daarnaast heeft de Inspectie SZW het afgelopen jaar diverse berichten gepubliceerd over de aanpak van uitzendbureaus en de inleners. Tot slot is een start gemaakt met de ontwikkeling van een digitale checklist voor inleners van uitzendbureaus. De checklist wijst inleners op hun verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid bij het werken met uitzendkrachten. De checklist is ontwikkeld in samenwerking met de Belastingdienst en de uitzendsector en is in 2017 gelanceerd.

Inspectieresultaten

De inspectie gaat gericht op pad op basis van risicoanalyses en meldingen. Meldingen van bijvoorbeeld (ex-) werknemers, werkgevers of andere partijen geven daarbij een goed beeld van de problemen. Over 2016 kwamen er meer dan 800 meldingen binnen die te relateren zijn aan uitzendbureaus. Het merendeel van de melders heeft de Poolse nationaliteit. De meeste meldingen gaan over de arbeidstijden, het loon (geen betaling, onderbetaling, zwart werk) en allerlei kosten of inhoudingen die in rekening worden gebracht (woning, vervoer, ziektekosten).

De Inspectie SZW heeft binnen het inspectieproject 221 inspecties uitgevoerd, waarbij in totaal 396 werkgevers zijn gecontroleerd op naleving van de Wav, ATW, WAADI en de WML. Hierbij ging het om 210 uitzendbureaus en 186 inlenende bedrijven. Bij 33% van de inspecties zijn er een of meerdere overtredingen geconstateerd.

Bij de controles in het inspectieproject zijn 5784 werknemers op de werkvloer aangetroffen. Op basis van een steekproef zijn vervolgens 766 werknemers gecontroleerd i.v.m. de naleving van de Wav en/of de WML.

Door het Interventieteam AMU zijn 10 inspecties verricht, waarbij in totaal 73 werkgevers zijn gecontroleerd (20 uitzendbureaus en 53 inleners). Bij 70% van de inspecties zijn er meerdere overtredingen geconstateerd in relatie tot de arbeidswetgeving. Binnen het interventieteam worden de complexere zaken opgepakt met vaak meervoudige problemen (waaronder ook belastingontduiking en uitkeringsfraude).

Ook binnen andere projecten en programma's van de Inspectie SZW worden uitzendbureaus gecontroleerd. In 2016 zijn 216 uitzendbureaus buiten het inspectieproject uitzendbureaus gecontroleerd. Bij 19% van deze inspecties is er een overtreding geconstateerd.

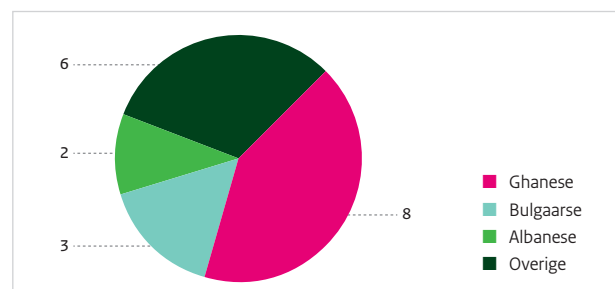
De inleners die gecontroleerd zijn, zijn volgens onze gegevens vooral actief in de volgende branches (top 6):

- land & tuinbouw;
- metaal & industrie;
- horeca;
- detailhandel;
- bouw;
- schoonmaak.

Wav

De overtredingen van de WAV hadden betrekking op 19 personen. Van de werknemers die niet rechtmatig tewerkgesteld waren 8 afkomstig uit Ghana, 3 uit Bulgarije en 2 uit Albanië. De overige² werknemers die niet rechtmatig tewerkgesteld waren afkomstig uit diverse landen (zie grafiek 1).

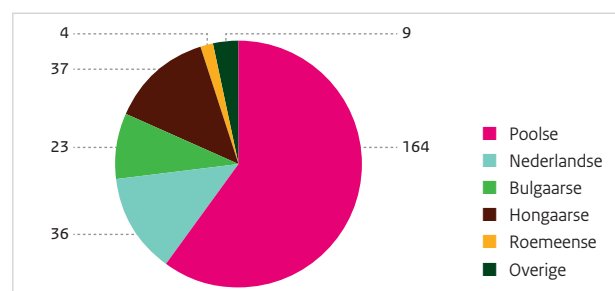
Grafiek 1

WML

De overtredingen van de WML hadden betrekking op 273 personen. Meer dan de helft (60%) van de onderbetaalde werknemers was afkomstig uit Polen. De overige personen waren voornamelijk afkomstig uit Nederland, Bulgarije, Hongarije en Roemenië. Vier procent was afkomstig uit overige³ landen (zie grafiek 2).

Grafiek 2

² Oekraïners, Liberiaanse, Nepalese en Surinaamse.

³ Litouwe, Turkse, Burger van Dominicaanse Republiek, Griekse en Irakese.

Tabel 2 Aantal geconstateerde overtredingen en ingezet handhavinginstrument

Artikel	Aantal overtredingen	Waarschuwing	Boete
ATW registratie	13	11	2
ATW wekelijks rusttijd	9		9
ATW arbeidstijden	17	7	10
WAADI zonder registratie	7		7
WAV artikel 2 lid 1	29		29
WAV artikel 15 lid 1	1		1
WAV artikel 15 lid 2 en lid 4	1		1
WML bescheiden ter bepaling loon of vakantietoeslag	7		7
WML onderbetaling loon of vakantietoeslag	49	20	29

ID-fraude

Tijdens controles zijn er 7 personen werkend aangetroffen waarbij sprake was van fraude met identiteitsbewijzen. In het geval van identiteitsfraude maakt een persoon gebruik van het identiteitsbewijs van iemand anders waar hij/zij erg op lijkt. De houder van het identiteitsbewijs krijgt vaak geld hiervoor. Op deze manier kan iemand die in Nederland niet mag werken, onder iemand anders zijn identiteit toch aan het werk en een inkomen verkrijgen. De Inspectie SZW kan in sommige gevallen de paspoorthouder aanmerken als werkgever en derhalve deze persoon ook bestuursrechtelijk beboeten.

Boeterapport

De inspectie SZW heeft in het kader van deze inspecties 131 boeterapporten opgemaakt (in één opgemaakt boeterapport kunnen meerdere boetes staan). In totaal is voor ruim €1.372.950,- aan boetes opgelegd.

Conclusie

In 2016 is bij 33% van de inspecties een overtreding geconstateerd. Door het interventieteam AMU is bij 70% van de inspecties een of meer overtredingen geconstateerd. Dat heeft enerzijds te maken met de nauwe samenwerking met de Belastingdienst en UWV en anderzijds pakken zij ook de complexere zaken op met meervoudige problemen waarbij het vermoeden groot is dat er sprake is van overtredingen. De afgelopen jaren schommelt het handhavingspercentage tussen de 20 en de 33. Het laat zien dat de analyse van de sector mogelijk steeds beter wordt. Maar het geeft ook aan dat er nog steeds misstanden worden aangetroffen. Het is erg eenvoudig om een uitzendbureau op te richten en de modus operandi van kwaadwillenden wijzigt continu. De Inspectie SZW zet daarom haar inspecties in de uitzendbranche voort. Daarbij worden verschillende instrumenten ingezet. Naast communicatie, samenwerking met de branche en gegevensuitwisseling blijft het noodzakelijk om repressief op te treden tegen uitzendbureaus en inleners die willens en wetens en stelselmatig de regels niet naleven. Samen met onze publieke en private partners werken we aan het voorkomen van oneerlijke concurrentie en het stimuleren van eerlijk, gezond en veilig werk in de sector.

Deze factsheet is een uitgave van:

Inspectie SZW

De Inspectie SZW maakt deel uit van het
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Landelijk projectleider

N.M. Kieft

Landelijk projectsecretaris

R. Radhoe

Xerox/OBT | 103335

© Rijksoverheid | Juni 2017